

ÄHTÄRIN KAUPUNGIN TARKASTUSLAUTAKUNNAN ARVIOINTIKERTOMUS

VUODELTA 2018

1. TARKASTUSLAUTAKUNTA 2017-2020

1.1 Tarkastuslautakunta

Kaupunginvaltuusto on valinnut tarkastuslautakunnan toimikaudeksi 2017-2020 seuraavat jäsenet ja varajäsenet:

varsinainen jäsen:

Heli Hokkanen
Kauko Kantola (31.1.2019 saakka)
Pirjo Talonen
Maire Tuomisto
Allan Roth

henkilökohtainen varajäsen:

Aila-Anneli Mattinen
Helena Hautakangas-Anttila (1.2.2019 lukien)
Kalevi Lystimäki
Reima Setälä
Pirjo Salonen

Lautakunnan puheenjohtaja oli Heli Hokkanen ja varapuheenjohtaja Kauko Kantola 31.1.2019 saakka ja 1.2.2019 alkaen varajäsenenä Helena Hautakangas-Anttila.

Tarkastuslautakunta on päättänyt, että asiat lautakunnan kokouksissa käsitellään puheenjohtajan tai hänen estyneenä ollessaan varapuheenjohtajan esittelystä.

Tilintarkastaja valmistelee asiat hyväksytyn tarkastustarjouksen mukaisesti. Lautakunnan työskentelyssä on huomioitu Kuntalain esteellisyyssäännökset. Lautakunnan jäsenten esteellisyydet on todettu. Pöytäkirjanpitäjänä toimii Mariita Ahtola.

Kaupunginvaltuusto on valinnut kaudelle 2015-2019 tilintarkastajaksi JHTT-yhteisö KPMG Julkishallinnon Palvelut Oy, jonka nimeämänä vastuullisena tilintarkastajana toimi tilintarkastaja Elina Pesonen.

1.2 Tarkastuslautakunnan tehtävät

Tarkastuslautakunta on Kuntalain mukainen lautakunta (121§), jonka valtuusto asettaa toimikauttaan vastaavien vuosien hallinnon ja talouden tarkastuksen järjestämistä varten. Hallintosäännössä annetaan tarkemmat määräykset.

Kuntalain 121§ mukaan tarkastuslautakunnan tehtävänä on:

- valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat

- arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla
- arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman ja toimenpideohjelman riittävyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää
- huolehtia kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta
- valvoa 84§ säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi
- valmistella kunnanhallitukselle esitys tehtäviään koskeviksi hallintosäännön määräyksiksi sekä arvioinnin ja tarkastuksen talousarvioksi
- kunnanhallitus voi poiketa tarkastuslautakunnan esityksestä lautakuntaa koskeviksi hallintosäännön määräyksiksi ja talousarvioksi kunnan hallintosäännön ja talousarvioesityksen yhteensovittamiseen liittyvästä perustellusta syystä
- tarkastuslautakunta laatii arviointisuunnitelman ja antaa valtuustolle kultakin vuodelta arviointikertomuksen, jossa esitetään arvioinnin tulokset ja se käsitellään valtuustossa tilinpäätöksen yhteydessä
- lautakunta voi antaa valtuustolle muitakin tarpeellisena pitämiään selvityksiä arvioinnin tuloksista
- kunnanhallitus antaa valtuustolle lausunnon toimenpiteistä, joihin arviointikertomus antaa aiheutta

Tilintarkastus 122§:

- valtuusto valitsee hallinnon ja talouden tarkistamista varten tilintarkastusyhteisön, jonka tulee olla julkishallinnon ja –talouden tilintarkastuslautakunnan hyväksymä yhteisö (JHTT-yhteisö) ja vastuunalaiseksi tilintarkastajaksi julkishallinnon ja –talouden hyväksytyt tilintarkastajat (JHTT-tilintarkastajat). Tilintarkastajat toimivat tehtävissään virkavastuulla.
- kunnan tytäryhteisön tilintarkastajaksi on valittava kunnan tilintarkastusyhteisö, jollei tästä poikkeamiseen ole perusteltua tarkastuksen järjestämiseen liittyvää syytä
- tilintarkastusyhteisö voidaan valita kerrallaan enintään kuuden tilikauden hallinnon ja talouden tarkistamista varten
- tilintarkastajalla on oltava edellytykset riippumattoman ja riittävän laajan tilintarkastuksen toimittamiseen. Jos edellytykset riippumattomaan tarkastukseen puuttuvat, tilintarkastajan on kieltäydyttävä vastaanottamasta tehtävää tai luovuttava siitä.

- tilintarkastajana ei saa toimia henkilö, joka 75§ mukaan ei ole vaalikelpoinen tarkastuslautakuntaan

Tilintarkastuksen päämääränä on tarkastustietoa tuottamalla varmistaa Ähtärin kaupungin (hallintosääntö 62-70§):

- hallinnon ja taloudenhoidon laillisuutta
- sisäisen valvonnan ja konsernivalvonnan toimivuutta
- kirjanpidon ja muun laskentatoimen oikeellisuutta ja riittävyttä
- tilinpäätöksen ja sen keskeisen talous- ja tulosinformaation oikeellisuutta ja riittävyttä
- tilinpäätösten merkittävien poikkeamien selvittäminen
- valtionosuuksien käytön perusteita ja oikeellisuutta.
- Kuntalain 122§ on määritelty tilintarkastajan tehtävät.

1.3 Tarkastuslautakunnan toiminnasta

Tarkastuslautakunta on hyväksynyt lautakunnan arviointisuunnitelman ja tilintarkastajan työohjelman.

Lautakunta on päättänyt sisäisestä työnjaostaan nimeämällä kullekin jäsenelle ne lautakunnat, joiden pöytäkirjojen seuranta kuuluu seuraaville:

Kaupunginhallitus	Pirjo Talonen ja Allan Roth
Sivistys- ja hyvinvointilautakunta	Kauko Kantola/Helena Hautakangas-Anttila ja Maire Tuomisto
Tekninen lautakunta	Heli Hokkanen

Tarkastuslautakunta seuraa koko toimikautensa ajan talouden tasapainottamisohjelman toteutumista.

Tämän tarkastusvuoden aikana tarkastuslautakunta tutustui painopistealueiden tulosityksiköiden toimintaan ja puitteisiin kuulemalla ja keskustelemalla vastuuhenkilöiden kanssa lautakunnan kokouksissa.

Tarkastuslautakunnan nimeämä painopistealue:

- Tekninen osasto

Tarkastuslautakunta on kuullut eri sektoreiden ja alueiden vastuuhenkilöitä seuraavasti:

- Vapaa-aikatoimenjohtaja Marika Puntala	08.02.2018
- Lakeudenportin kansalaisopiston rehtori Arto Juurakko	19.03.2018
- Ähtäri Zoo toimitusjohtaja Jonna Pietilä	18.04.2018
- hallintojohtaja Seppo Karjala	17.05.2018
- Talousjohtaja Arja Väliaho	30.08.2018
- Varhaiskasvatuspäällikkö Sirpa Mannismäki/ tutustuminen Tassulan päiväkotiin	03.10.2018
- Tutustuminen Liikuntahalliin	03.10.2018
- Rakennustarkastaja Matti Pakkala	02.11.2018
- Ympäristösuojelusihteri Minna Hakala	02.11.2018
- Tekninen johtaja Maija Lehtonen	26.11.2018
- Teknisen lautakunnan puheenjohtaja Ilkka Kajander	26.11.2018
- Ruokapalvelu- ja kehittämispäällikkö Eija Paavola	19.12.2018

Tarkastuslautakunta on kokoontunut vuonna 2018 yhdeksän kertaa, tilintarkastaja on ollut mukana kolmessa kokouksessa.

TOIMINNALLISTEN JA TALOUDELLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN V.2018

Tilikauden tulos oli ylijäämäinen noin 1.001 830 euroa, alkuperäinen talousarvio oli 449 580 euroa(sis/ulk) ylijäämäinen ja vuosikate oli noin 2,5 miljoonaa euroa positiivinen. Ottolainat lisääntyivät 2,6 miljoonalla eurolla, toimintamenot alittuivat alkuperäisestä talousarviosta 183 346 eurolla (sis/ulk) ja toimintatuotot alittuivat 131 384 eurolla (sis/ulk)

Vuoden 2018 talousarviossa investointimenoihin oli varattu 6.240 000 euroa ja toteutuma oli 5.140 373 euroa. Kaupunginvaltuusto on hyväksynyt teknisen lautakunnan esittämän 1.800 000 euron lisämäärärahapyyntön keilahallin rakentamista varten.

Ähtäriin kaupungin menot alittuivat Kuusiokuntien sosiaali- ja terveystyöntekijäyhtymän osalta yhteensä 118 892 euroa (sis./ulk.) verrattuna alkuperäiseen talousarvioon.

Tarkastuslautakunta katsoo, että kaupungin talousarvion seuranta oli asianmukaista ja talousarviomuutokset tuotiin käsittelyyn kaupunginvaltuustolle tilikauden aikana.

Tulevaisuuden haasteet ja havaitut hallinnon kehittämiskohteet:

Tarkastuslautakunta on tarkastellut kulunutta vuotta siten, että miten eri hallintoalueet ovat huomioineet talous- ja toimintasuunnitelmaa sekä kaupungin strategiaa.

Yleiset huomiot:

- tarkastuslautakunnan vuonna 2017 tekemiin huomioihin pyydettiin lausuntoa eri toimialoilta, mutta niitä ei ole toimitettu. Kaikkiin esitettyihin epäkohtiin ei ole puututtu ja ne toistuvat edelleen
- kuultiin eri toimialojen henkilöstöä ja huolenaiheeksi nousi henkilöstön ylikuormittuminen ja jaksaminen. Todettiin, että tulee paremmin selvittää työnkuvat ja toiminnan kuormittavuus 738/2002 Työturvallisuuslain 13§ ja 25§ mukaisesti
- tarkastuslautakunnalla ja tilintarkastajalla on kuntalain 124§ mukaan salassapittoa koskevien säännösten estämättä oikeus saada kunnanviranomaisilta tietoja ja nähtäväkseen asiakirjoja, joita tarkastuslautakunta tai tilintarkastaja pitää tarpeellisina tarkastustehtävän hoitamiseksi, pöytäkirjojen liitteitä ei ole kuitenkaan edelleenkään toimitettu pöytäkirjojen seurannasta vastaaville jäsenille
- kuntaliiton suosituksen mukainen kahden vuoden pöytäkirjojen nähtävänä oloaika ei ole toteutunut
- hallinto-oikeuteen tehtyjen valitusten suuri määrä aiheuttaa huolenaihetta, koska 1.4.2019 olevan tilanteen mukaan useita valituksia on käsiteltävänä Vaasan Hallinto-oikeudessa
- tervehdyttämishojelman mukainen alijäämän kattaminen on toteutunut ja nopeutunut, vaikka osin se on tapahtunut henkilöstön voimavarojen kustannuksella
- ns. rullaava strategia on toteutunut/taloussuunnitelmaa päivitetään reaaliaikaisesti
- koulujen sisäilmaongelmien kartoitus on aloitettu, sisäilmatutkimuksen hankinnasta puuttuu teknisen osaston viranhaltijapäätös
- kaupungin tilojen käyttöä on kartoitettu ja pyritty järjeistämään mahdollisuuksien mukaan

- kaupungin tiedotusta on parannettu niin ulkoisesti kuin sisäisesti
- tietotekniikkaan liittyvät puutteet on huomioitu mm. salasanojen vaihtoväljen käyttöönottoaminen, käytöstä poisjääneiden salasanojen poistaminen tai siirtäminen oikealle henkilölle
- raideliikenteen pilottihankkeessa mukana oleminen todettiin positiiviseksi asiaksi
- tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman päivitys on edelleen kesken
- henkilöstöraportin luonnosta pyydetään nähtäville tarkastuslautakuntaan ennen kaupunginvaltuustolle esittelyä
- konserniyhtiöt ovat toimittaneet pyydetyt raportit vuoden 2018 toiminnan ja talouden tavoitteiden toteutumisesta ja toimitusjohtajien palkoista
- pyydetään kiinnittämään huomiota varajäsenten puuttumiseen hallintoelinten kokouksista
- esimiehiltä edellytetään tiedottamista ja avointa keskustelua

Kaupunginhallitus:

- kohtuuttoman pitkät kokousajat, jotka kuormittavat jäseniä ja viranhaltijoita
- otto-oikeuksien käyttäminen ohittamalla asiantuntijalautakunnat kokonaan
- kuusiolinnan palvelutason nostaminen palvelusopimuksen edellyttämälle tasolle

Sivistys- ja hyvinvointiosasto:

- liikuntakoordinaattorin valinnassa tehdyt hallinnolliset virheet ovat huonoa hallintoa ja niiden tuoma negatiivinen julkisuus omalta osaltaan saattaa haitata myös tulevaa regrytointeja ja kaupungin imagoa
- osasta lautakunnan esityslistalla olevista asioista puuttui selkeät perustelut esitetyille päätöksille
- sisäilmaongelmat kouluilla ovat kuormittaneet oppilaita ja opettajia sekä muuta henkilökuntaa, sen vuoksi henkilöstön hyvinvointiin on paneuduttava erityisesti, kun siirrot väistötiloihin ovat käynnissä

Tekninen osasto:

- huolena on aliresursoitu henkilöstö, henkilöstön suuri vaihtuvuus ja ylikuormitus, tavoitteena tulee olla ensisijaisesti täysiaikainen henkilöstö

- arkistonhoitoon ja vanhojen arkistomateriaalien käsittelyyn on kiinnitettävä entistä enemmän huomiota tiedonhaun nopeuttamiseksi, varsinkin henkilöstön perehdyttämisympäristössä
- laitteiston ja ohjelmien ajanmukaisuuteen tulee kiinnittää enemmän huomiota

Yhteenveto:

Tarkastuslautakunta pyytää 30.9.2019 mennessä kaupunginhallitukselta lausunnon niistä toimenpiteistä, joihin se on ryhtynyt arviointikertomuksen johdosta ja tämän jälkeen tarkastuslautakunta esittää lausunnon kaupunginvaltuustolle.

Kaupunginhallituksen laatima tilinpäätös ja toimintakertomus.

Tarkastuslautakunnan käsityksen mukaan tilinpäätös ja toimintakertomus antavat riittävän kuvan kaupungin taloudellisesta tilasta ja toiminnallisten tavoitteiden toteutumisesta.

Talouden tasapainottamistoimenpiteiden riittävyys:

Työttömien osuus työvoimasta oli keskiarvolukuna vuonna 2017 (10,17 %) ja vuonna 2018 (7,73%). Tilanne 31.12.2017 (10,48 %) ja 31.12.2018 (8,04 %).

Talouden tervehdysohjelman tavoitteena on ollut vähentää kattamatonta alijäämää, joka vuonna 2018 väheni 0,1 miljoonaan euroon.

Kaupunginvaltuusto on hyväksynyt talouden tervehdysohjelman vuosille 2016 - 2022 ja se on huomioitu vuoden 2019 talousarviossa.

Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että tervehdysohjelman aikaiset talousarviot laaditaan realistisesti ja mahdolliset muutokset tuodaan välittömästi kaupunginvaltuustolle.

Konserneille asetettujen tavoitteiden toteutuminen:

Kaupunginvaltuuston konserniyhtiöille asettamat tulostavoitteet ovat toteutuneet tervehdysohjelman mukaisesti ja ovat kaupunginvaltuuston seurannassa.

2. TILINTARKASTUSKERTOMUS

Tilintarkastuskertomuksessa ei ole esitetty tilivelvollisiin kohdistuvaa muistutusta.

ÄHTÄRIN KAUPUNGIN TARKASTUSLAUTAKUNTA

Ähtärissä 16.05.2019

Heli Hokkanen
puheenjohtaja

Helena Hautakangas-Anttila
varajäsen

Pirjo Talonen
jäsen

Maire Tuomisto
jäsen

Allan Roth
jäsen